

# **ZAKON O RADU**

## **I - OSNOVNE ODREDBE**

### **Clan 1.**

Ovim zakonom uređuje se zaključivanje ugovora o radu, radno vrijeme, place, prestanak ugovora o radu, ostvarivanje prava i obaveza iz radnog odnosa, zaključivanje kolektivnih ugovora, mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova i druga pitanja iz radnog odnosa, ako drugim zakonom nije drugačije određeno.

### **Clan 2.**

Zaključivanjem ugovora o radu između poslodavca i zaposlenika zasniva se radni odnos.

### **Clan 3.**

Poslodavac, u smislu ovog zakona, je fizičko ili pravno lice koje zaposleniku daje posao, te mu za obavljeni rad isplaćuje placu i izvršava druge obaveze prema zaposleniku u skladu sa ovim zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

### **Clan 4.**

Zaposlenik, u smislu ovog zakona, je fizičko lice koje u radnom odnosu lično obavlja određene poslove za poslodavca i po tom osnovu ostvaruje prava i obaveze u skladu sa ovim zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

### **Clan 5.**

Lice koje traži zaposlenje, kao i lice koje se zaposli, ne može biti stavljeno u nepovoljniji položaj zbog rase, boje kože, pola, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, rođenja ili kakve druge okolnosti, članstva ili nečlanstva u političkoj stranci, članstva ili nečlanstva u sindikatu, te tjelesnih i duševnih poteškoća.

### **Clan 6.**

Zaposlenik ima pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u slučaju bolesti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i starosti, kao i pravo na druge oblike socijalne sigurnosti, u skladu sa zakonom.

### **Clan 7.**

Zaposlenik - žena ima pravo i na posebnu zaštitu za vrijeme trudnoće, porođaja i materinstva. Zaposlenik stariji od 15, a mlađi od 18 godina (u daljem tekstu: maloljetnik), uživa posebnu zaštitu.

### **Clan 8.**

Zaposlenik, kome prestane radni odnos, prijavom sluzbi za zaposljavanje, ostvaruje pravo na zdravstvenu zastitu u slucaju bolesti i invalidnosti, pravo na materijalno osiguranje i druga prava za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

### **Clan 9.**

Zaposlenici imaju pravo, po svom slobodnom izboru organizirati sindikat, te se u njega uclaniti, u skladu sa statutom ili pravilima tog sindikata.

Poslodavci imaju pravo, po svom slobodnom izboru, da formiraju udruzenje poslodavaca, te da se u njega uclane, u skladu sa statutom ili pravilima tog udruzenja. Sindikat i udruzenja poslodavaca mogu se osnovati bez ikakvog prethodnog odobrenja.

### **Clan 10.**

Zaposlenici odnosno poslodavci slobodno odlucuju o svom stupanju ili istupanju iz sindikata, odnosno udruzenja poslodavaca.

Zaposlenik odnosno poslodavac ne moze biti stavljen u nepovoljniji polozej zbog clanstva ili neclanstva u sindikatu odnosno udruzenju poslodavaca.

### **Clan 11.**

Djelatnost sindikata odnosno udruzenja poslodavaca ne moze se trajno ni privremeno zabraniti.

### **Clan 12.**

Pitanja iz oblasti radnih odnosa, ureduju se i propisom kantona, u skladu sa ovim zakonom.

### **Clan 13.**

Na sva pitanja koja su u vezi sa ugovorom o radu, a koja nisu uredena ovim ili drugim zakonom, primjenjuju se opci propisi obligacionog prava.

## **II - ZAKLJUCIVANJE UGOVORA O RADU**

### **Clan 14.**

Ugovor o radu zakljucuje se u pismenoj formi. Ako poslodavac ne zakljuci sa zaposlenikom ugovor o radu u pismenoj formi ili mu u roku od 15 dana od dana pocetka rada ne uruci pismenu potvrdu o zakljucenom ugovoru, smatra se da je sa zaposlenikom zakljucio ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Poslodavac moze u roku od jedne godine dokazati da ugovor o radu nije zakljucio sa zaposlenikom, odnosno da zaposlenik u smislu stava 2. ovog clana nikada nije radio kod poslodavca. Potvrda iz stava 2. ovog clana mora sadrzavati osnovne podatke iz ugovora o radu, posebno one o stranama, pocetku rada i placi.

### **Clan 15.**

Ugovor o radu može da zaključi lice koje je navršilo 15 godina života i koje ima opću zdravstvenu sposobnost utvrđenu od nadležne zdravstvene ustanove. Maloljetnik ne može zaključiti ugovor o radu za obavljanje poslova koji mogu ugroziti njegovo zdravlje, moral ili razvoj.

Smatra se da invalidno lice koje je osposobljeno za obavljanje određenih poslova, ima zdravstvenu sposobnost za obavljanje tih poslova.

### **Clan 16.**

Ako su zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, određeni posebni uvjeti za zasnivanje radnog odnosa, ugovor o radu može zaključiti samo lice koje ispunjava te uvjete.

### **Clan 17.**

Strani državljani mogu zaključiti ugovor o radu pod uvjetima utvrđenim zakonom.

1. Probni rad

### **Clan 18.**

Prilikom zaključivanja ugovora o radu može se ugovoriti probni rad.

Probni rad iz stava 1. ovog člana ne može trajati duže od tri mjeseca.

Ako je ugovoren probni rad, otkazni rok iznosi najmanje sedam dana.

2. Ugovor o radu na neodređeno i određeno vrijeme

### **Clan 19.**

Ugovor o radu zaključuje se na neodređeno vrijeme, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

### **Clan 20.**

Ugovor o radu može se zaključiti na određeno vrijeme u slučajevima:

- sezonskih poslova,
- zamjene privremeno odsutnog zaposlenika,
- rada na određenom projektu,
- privremenog povećanja obima poslova, i
- drugim slučajevima utvrđenim kolektivnim ugovorom.

Ugovor o radu zaključen na određeno vrijeme prestaje istekom roka utvrđenog tim ugovorom za svaki pojedinačni slučaj iz stava 1. ovog člana.

3. Sadržaj zaključenog ugovora o radu

### **Clan 21.**

Ugovor o radu sadrži, naročito, podatke o:

1. nazivu i sjedištu poslodavca ;

2. imenu, prezimenu, prebivalistu odnosno boravistu zaposlenika;
  3. trajanju ugovora o radu ;
  4. danu otpocinjanja rada;
  5. mjestu rada;
  6. radnom mjestu na kojem se zaposlenik zaposljava i kratak opis poslova;
  7. duzini i rasporedu radnog vremena;
  8. placi, dodacima na placu, naknadama, te periodima isplate;
  9. trajanju godisnjeg odmora;
  10. otkaznim rokovima kojih se mora pridrzavati zaposlenik i poslodavac;
  11. druge podatke u vezi sa uvjetima rada utvrdenim kolektivnim ugovorom.
- Umjesto podataka iz stava 1. tac. 7. do 11. ovog clana, moze se u ugovoru o radu naznaciti odgovarajuci zakon, kolektivni ugovor ili pravilnik o radu, kojim su uredena ta pitanja.

#### **Clan 22.**

Ako se zaposlenik upucuje na rad u inozemstvo zakljucuje se pismeni ugovor o radu prije odlaska zaposlenika u inozemstvo.

Ugovor iz stava 1. ovog clana sadrzi, pored podataka iz clana 21. ovog zakona, i podatke o:

1. trajanju rada u inozemstvu;
2. valuti u kojoj ce se isplacivati placa i drugim primanjima u novcu i naturi na koja zaposlenik ima pravo za vrijeme rada u inozemstvu;
3. uvjetima vracanja u zemlju.
4. Podaci koji se ne mogu traziti

#### **Clan 23.**

Prilikom zakljucivanja ugovora o radu poslodavac ne moze traziti od zaposlenika podatke koji nisu u neposrednoj vezi sa prirodnom radnih aktivnosti koje zaposlenik obavlja.

#### **Clan 24.**

Licni podaci zaposlenika ne mogu se prikupljati, obradivati, koristiti ili dostavljati trecim licima, osim ako je to odredeno zakonom ili ako je to potrebno radi ostvarivanja prava i obaveza iz radnog odnosa.

### **III - OBRAZOVANJE, OSPOSOBLJAVANJE I USAVRSAVANJE ZA RAD**

#### **Clan 25.**

Poslodavac moze, u skladu sa potrebama rada, omoguciti zaposleniku obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje za rad. Zaposlenik je obavezan, u skladu sa svojim sposobnostima i potrebama rada, obrazovati se, osposobljavati i usavršavati za rad. Poslodavac je obavezan prilikom promjena ili uvođenja novog nacina ili organiziranja rada, omoguciti zaposleniku obrazovanje, osposobljavanje ili usavršavanje za rad. Uvjeti i nacin obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja za rad iz st. 1. i 2. ovog clana ureduju se kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o

radu.

#### 1. Prijem pripravnika

#### **Clan 26.**

Poslodavac može zaključiti ugovor o radu sa pripravnikom. Pripravnikom se smatra lice koje prvi put zasniva radni odnos u zanimanju za koje se skolovalo, radi stručnog osposobljavanja za samostalan rad. Ugovor o radu sa pripravnikom zaključuje se na određeno vrijeme, a najduže godinu dana, ako zakonom, propisom kantona ili ugovorom o radu nije drugačije određeno.

#### **Clan 27.**

Nakon završenog pripravničkog staza, pripravnik polaze stručni ispit, u skladu sa zakonom, propisom kantona ili pravilnikom o radu.

#### 2. Volonterski rad

#### **Clan 28.**

Ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno zakonom ili pravilnikom o radu, uvjet za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje završi skolovanje za takvo zanimanje, primiti na stručno osposobljavanje za samostalan rad, bez zasnivanja radnog odnosa (volonterski rad).

Period volonterskog rada iz stava 1. ovog člana računa se u pripravnički staz i u radno iskustvo kao uvjet za rad na određenim poslovima.

Volonterski rad iz stava 1. ovog člana može trajati najduže godinu dana, ako zakonom nije drugačije određeno. Ugovor o volonterskom radu zaključuje se u pismenoj formi. Način i trajanje volonterskog rada i polaganje stručnog ispita uređuje se zakonom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Licu, za vrijeme obavljanja volonterskog rada, osigurava se odmor u toku rada pod istim uvjetima kao i za zaposlenike u radnom odnosu i prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

### IV - RADNO VRIJEME

#### **Clan 29.**

Puno radno vrijeme zaposlenika traje najduže 40 sati sedmicno.

#### **Clan 30.**

Ugovor o radu može se zaključiti i za rad sa nepunim radnim vremenom. Zaposlenik koji je zaključio ugovor o radu sa nepunim radnim vremenom, može zaključiti više takvih ugovora kako bi na taj način ostvario puno radno vrijeme. Zaposlenik koji radi sa nepunim radnim vremenom ostvaruje sva prava iz radnog odnosa kao i zaposlenik sa punim radnim vremenom, osim prava koje zavisi od dužine radnog vremena (placa, naknada i sl.), u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

### **Clan 31.**

Na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zastite na radu, nije moguće zastititi zaposlenika od stetnih utjecaja, radno vrijeme se skracuje srazmjerno stetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i radnu sposobnost zaposlenika. Poslovi iz stava 1. ovog clana i trajanje radnog vremena utvrduju se pravilnikom o radu i ugovorom o radu, u skladu sa zakonom. Pri ostvarivanju prava na placu i drugih prava po osnovu rada i u vezi sa radom, skraceno radno vrijeme u smislu st. 1. i 2. ovog clana izjednacava se sa punim radnim vremenom.

### **Clan 32.**

U slucaju vise sile (pozar, potres, poplava) i iznenadnog povecanja obima posla, kao i u drugim slicnim slucajevima neophodne potrebe, zaposlenik, na zahtijev poslodavca, obavezan je da radi duze od punog radnog vremena (prekovremeni rad), a najvise do 10 sati sedmicno. Ako prekovremeni rad zaposlenika traje duze od tri sedmice neprekidno ili vise od 10 sedmica u toku kalendarske godine, o prekovremenom radu poslodavac obavijestava organ nadležan za poslove inspekcije rada kantona (u daljnjem tekstu: inspekcija rada kantona). Nije dozvoljen prekovremeni rad maloljetnih zaposlenika. Trudnica, majka odnosno usvojilac sa djetetom do tri godine zivota i samohrani roditelj odnosno usvojilac sa djetetom do sest godina zivota, moze raditi prekovremeno, ako da pismenu izjavu o dobrovoljnom pristanku na takav rad. Inspekcija rada kantona zabranit ce prekovremeni rad, uveden suprotno st. 1., 2., 3. i 4. ovog clana.

### **Clan 33.**

Ako priroda posla to zahtijeva, puno radno vrijeme moze se preraspodjeliti tako da tokom jednog perioda traje duze, a tokom drugog perioda krace od punog radnog vremena, s tim da prosjecno radno vrijeme ne moze biti duze od 52 sata sedmicno, a za sezonske poslove najduze 60 sati sedmicno.

Ako je uvedena preraspodjela radnog vremena, prosjecno radno vrijeme tokom kalendarske godine ili drugog perioda određenog kolektivnim ugovorom, ne moze biti duze od 40 sati u sedmici. Ako je uvedena preraspodjela radnog vremena, takvo radno vrijeme ne smatra se prekovremenim radom.

### **Clan 34.**

Rad u vremenu između 22 sata uvečer i 6 sati ujutro idućeg dana, a u poljoprivredi između 22 sata i 5 sati ujutro, smatra se noćnim radom, ako za određeni slučaj zakonom, propisom kantona ili kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno. Ako je rad organiziran u smjenama, osigurava se izmjena smjena, tako da zaposlenik radi noću uzastopno najvise jednu sedmicu.

### **Clan 35.**

Zabranjen je noćni rad žena u industriji. Zabrana iz stava 1. ovog clana ne odnosi se na žene koje obavljaju rukovodeće i tehničke poslove i žene zaposlene u zdravstvenoj ili socijalnoj službi, kao i na poslodavce koji zapošljavaju samo članove svoje obitelji. Zaposlenici - žene moze se narediti

nocni rad u industriji u slucaju zastite interesa Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), ako je dobijena saglasnost federalnog ministra nadleznog za rad (u daljnjem tekstu: federalni ministar) nakon prethodnog konsultiranja sa sindikatom, poslodavcem ili vise poslodavaca odnosno udruzenjem poslodavaca. Zeni se moze narediti nocni rad i bez prethodne saglasnosti, ako je takav rad neophodan zbog vise sile ili sprjecavanja kvara na sirovinama. O nocnom radu iz stava 4. ovog clana obavjestavaju se nadlezni organ kantona i inspekcija rada kantona u roku 24 sata od uvođenja ovog rada. Ako inspekcija rada kantona ocijeni da nocni rad iz stava 4. ovog clana nije neophodan, odnosno da ne postoji visa sila ili opasnost od kvara na sirovinama, zabranit ce nocni rad.

### **Clan 36.**

Zabranjen je nocni rad maloljetnih zaposlenika. Za maloljetne zaposlenike u industriji, rad u vremenu između 19 sati uvečer i 7 sati ujutro idućeg dana, smatra se nocnim radom. Za maloljetne zaposlenike koji nisu zaposleni u industriji, rad u vremenu između 20 sati uvečer i 6 sati ujutro idućeg dana, smatra se nocnim radom. Izuzetno, maloljetni zaposlenici privremeno mogu biti izuzeti od zabrane nocnog rada u slucaju havarija, vise sile i zastite interesa Federacije, na osnovu saglasnosti nadleznog organa kantona.

## **V - ODMORI I ODSUSTVA**

### **1. Odmori**

### **Clan 37.**

Zaposlenik koji radi u punom radnom vremenu, ima pravo na odmor u toku radnog dana u trajanju od najmanje 30 minuta.

Izuzetno, poslodavac je duzan zaposleniku, na njegov zahtjev, omoguciti odmor iz stava 1. ovog clana u trajanju od jednog sata za jedan dan u toku radne sedmice.

Vrijeme odmora iz st. 1. i 2. ovog clana ne uracunava se u radno vrijeme.

Nacin i vrijeme koristenja odmora iz st. 1. i 2. ovog clana ureduje se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

### **Clan 38.**

Zaposlenik ima pravo na dnevni odmor između dva uzastopna radna dana u trajanju od najmanje 12 sati neprekidno.

Izuzetno, za vrijeme rada na sezonskim poslovima, zaposlenik ima pravo na odmor iz stava 1. ovog clana u trajanju od najmanje 10 sati neprekidno, a za maloljetne zaposlenike u trajanju od najmanje 12 sati neprekidno.

### **Clan 39.**

Zaposlenik ima pravo na sedmicni odmor u trajanju od najmanje 24 sata neprekidno, a ako je neophodno da radi na dan svog sedmicnog odmora, osigurava mu se jedan dan u periodu određenom prema dogovoru poslodavca i zaposlenika.

#### **Clan 40.**

Zaposleniku se ne moze uskratiti pravo na odmor u toku rada, dnevni odmor i sedmicni odmor.

#### **Clan 41.**

Zaposlenik, za svaku kalendarsku godinu, ima pravo na placeni godisnji odmor u trajanju od najmanje 18 radnih dana.

Maloljetni zaposlenik ima pravo na godisnji odmor u trajanju od najmanje 24 radna dana.

Zaposlenik, koji radi na poslovima na kojima se, uz primjenu mjera zastite na radu, nije moguće zaštititi od stetnih uticaja, ima pravo na godisnji odmor u trajanju od najmanje 30 radnih dana.

Poslovi i trajanje odmora iz stava 3. ovog clana ureduju se zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

#### **Clan 42.**

Zaposlenik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid rada između dva radna odnosa duži od osam dana, stice pravo na godisnji odmor nakon šest mjeseci neprekidnog rada.

Ako zaposlenik nije stekao pravo na godisnji odmor u smislu stava 1. ovog clana, ima pravo na najmanje jedan dan godisnjeg odmora za svaki navršeni mjesec dana rada, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Odsustvo sa rada zbog privremene nesposobnosti za rad, materinstva, vojne službe i drugog odsustva koje nije uvjetovano voljom zaposlenika, ne smatra se prekidom rada iz stava 1. ovog clana.

#### **Clan 43.**

Trajanje godisnjeg odmora duže od najkraceg propisanog ovim ili drugim zakonom, ureduje se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. U trajanje godisnjeg odmora ne uracunava se vrijeme privremene nesposobnosti za rad, vrijeme praznika u koje se ne radi, kao i drugo vrijeme odsustvovanja sa rada koje se zaposleniku priznaje u staz osiguranja. Ako je rad organiziran u manje od šest radnih dana u sedmici, pri utvrđivanju trajanja godisnjeg odmora smatra se da je radno vrijeme raspoređeno na šest radnih dana, ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drugacije uređeno.

#### **Clan 44.**

Godisnji odmor moze se koristiti u dva dijela. Ako zaposlenik koristi godisnji odmor u dijelovima, prvi dio koristi bez prekida u trajanju od najmanje 12 radnih dana u toku kalendarske godine, a drugi dio najkasnije do 30. juna naredne godine. Zaposlenik ima pravo koristiti jedan dan godisnjeg odmora kad on to zeli, uz obavezu da o tome obavijesti poslodavca najmanje tri dana prije njegovog korištenja.

#### **Clan 45.**

Zaposlenik se ne može odreći prava na godišnji odmor. Zaposleniku se ne može uskratiti pravo na godišnji odmor, niti mu se izvršiti isplata naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora.

2. Odsustva sa rada

#### **Clan 46.**

Zaposlenik ima pravo na odsustvo sa rada uz naknadu plaće do sedam radnih dana u jednoj kalendarskoj godini - plaćeno odsustvo u slučaju: stupanja u brak, porođaja supruge, teže bolesti i smrti člana uže obitelji, odnosno domaćinstva. Članom uže obitelji, u smislu stava 1. ovog člana, smatraju se: supružnici odnosno vanbračni supružnici, dijete (bracno, vanbračno, usvojeno, pastorce i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, ocuh, maceha, usvojilac, dedo i nana (po ocu i majci), braca i sestre. Zaposlenik ima pravo na plaćeno odsustvo i u drugim slučajevima i za vrijeme utvrđeno propisom kantona, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

#### **Clan 47.**

Poslodavac može zaposleniku, na njegov zahtjev, odobriti odsustvo sa rada bez naknade plaće - neplaćeno odsustvo.

Izuzetno, poslodavac je dužan omogućiti zaposleniku odsustvo do četiri radna dana u jednoj kalendarskoj godini, radi zadovoljavanja njegovih vjerskih odnosno tradicijskih potreba, s tim da se odsustvo od dva dana koristi uz naknadu plaće - plaćeno odsustvo. Za vrijeme odsustva iz stava 1. ovog člana prava i obaveze zaposlenika koji se stiču na radu i po osnovu rada, miruju.

### **VI - ZASTITA ZAPOSLENIKA**

#### **Clan 48.**

Poslodavac je dužan omogućiti zaposleniku da se upozna sa propisima o radnim odnosima i propisima iz oblasti zaštite na radu u roku od 30 dana od dana stupanja zaposlenika na rad. Poslodavac je dužan osposobiti zaposlenika za rad na način koji osigurava zaštitu života i zdravlja zaposlenika, te sprječava nastanak nesreće.

#### **Clan 49.**

Poslodavac je dužan da osigura potrebne uvjete za zaštitu na radu kojima se osigurava zaštita života i zdravlja zaposlenika, u skladu sa zakonom.

#### **Clan 50.**

Zaposlenik ima pravo da odbije da radi ako mu neposredno prijete opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu provedene propisane mjere zaštite na radu i o tome je dužan odmah obavijestiti inspekciju rada kantona.

1. Zaštita maloljetnika

#### **Clan 51.**

Maloljetnik ne može da radi na naročito teškim fizičkim poslovima, radovima pod zemljom ili pod vodom, ni na ostalim poslovima koji bi mogli štetno i sa povećanim rizikom da utiču na njegov život i zdravlje, razvoj i moral, s obzirom na njegove psihofizičke osobine.

Federalni ministar posebnim propisom utvrdit će poslove iz stava 1. ovog člana.

Inspektor rada kantona zabranit će rad maloljetnika na poslovima u smislu stava 1. ovog člana.

2. Zastita zene i materinstva

#### **Član 52.**

Zeni se ne može narediti, niti se žena može rasporediti da obavlja naročito teške fizičke poslove, radove pod zemljom ili pod vodom, te druge poslove koji, s obzirom na njene psihofizičke osobine, ugrožavaju njen život i zdravlje.

Izuzetno, zabrana rada iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na zene koje obavljaju rukovodeće poslove i poslove zdravstvene i socijalne zaštite, studente, pripravnike i volontere koji tokom školovanja ili stručnog osposobljavanja moraju dio vremena provesti u podzemnim dijelovima rudnika, te na zene koje povremeno moraju ulaziti u podzemne dijelove rudnika radi obavljanja poslova koji nisu fizičke prirode.

#### **Član 53.**

Poslodavac ne može odbiti da zaposli ženu zbog njene trudnoće, ili joj zbog tog stanja otkazati ugovor o radu, ili je, osim u slučajevima iz člana 54. stav 1. ovog zakona, rasporediti na druge poslove.

#### **Član 54.**

Žena za vrijeme trudnoće, odnosno dojenja djeteta, može biti raspoređena na druge poslove ako je to u interesu njenog zdravstvenog stanja koje je utvrdio ovlašteni liječnik. Ako poslodavac nije u mogućnosti da osigura raspoređivanje žene u smislu stava 1. ovog člana, žena ima pravo na odsustvo sa rada uz naknadu plaće, u skladu sa kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. Privremeni raspored iz stava 1. ovog člana ne može imati za posljedicu smanjenje plaće žene. Ženu, iz stava 1. ovog člana, poslodavac može premjestiti u drugo mjesto rada, samo uz njen pismeni pristanak.

#### **Član 55.**

Za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta, žena ima pravo na porođajno odsustvo od jedne godine neprekidno, a za blizance, treće i svako slijedeće dijete žena ima pravo na porođajno odsustvo od 18 mjeseci neprekidno.

Na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika žena može da otpočne porođajno odsustvo 45 dana prije porođaja, a obavezno 28 dana prije porođaja.

Ako žena bez svoje krivice, na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika, ne koristi porođajno odsustvo 28 dana prije porođaja, ima pravo da te dane iskoristi poslije porođaja. Izuzetno, žena, na osnovu svog pismenog zahtjeva, može koristiti kraće porođajno odsustvo, ali ne kraće od 42 dana poslije porođaja.

#### **Clan 56.**

Otac djeteta, odnosno usvojlac moze da koristi pravo iz clana 55. st. 1. i 3. ovog zakona u slucaju smrti majke, ako majka napusti dijete ili ako je iz opravdanih razloga sprijecena da koristi to pravo.

#### **Clan 57.**

Nakon isteka porodajnog odsustva, zena sa djetetom najmanje do jedne godine zivota ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena, a za blizance, trece i svako slijedece dijete ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena do navrsene dvije godine zivota djeteta, ako propisom kantona nije predvideno duze trajanje ovog prava. Pravo iz stava 1. ovog clana moze koristiti i zaposlenik - otac djeteta, ako zena za to vrijeme radi u punom radnom vremenu.

#### **Clan 58.**

Nakon isteka godine dana zivota djeteta, jedan od roditelja ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena do tri godine zivota djeteta, ako je djetetu, prema nalazu nadlezne zdravstvene ustanove, potrebna pojacana briga i njega. Pravo iz stava 1. ovog clana moze da koristi i usvojlac, odnosno lice koje se stara o djetetu, u slucaju smrti oba roditelja, ako roditelji napuste dijete ili ako ne mogu da se brinu o djetetu.

#### **Clan 59.**

Zena, koja nakon koristenja porodajnog odsustva radi puno radno vrijeme, ima pravo da odsustvuje s posla dva puta dnevno u trajanju po sat vremena radi dojenja djeteta, na osnovu nalaza ovlastenog lijecnika. Pravo iz stava 1. ovog clana zena moze koristiti do navrsene jedne godine zivota djeteta.

Vrijeme odsustva iz stava 1. ovog clana racuna se u puno radno vrijeme.

#### **Clan 60.**

Ako zena rodi mrtvo dijete ili ako dijete umre prije isteka porodajnog odsustva, ima pravo da produzi porodajno odsustvo za onoliko vremena koliko je, prema nalazu ovlastenog lijecnika, potrebno da se oporavi od porodaja i psihickog stanja prouzrokovanog gubitkom djeteta, a najmanje 45 dana od porodaja odnosno od smrti djeteta, za koje vrijeme joj pripadaju sva prava po osnovu porodajnog odsustva.

#### **Clan 61.**

Jedan od roditelja moze da odsustvuje sa rada do tri godine zivota djeteta, ako je to predvideno kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Za vrijeme odsustvovanja sa rada u smislu stava 1. ovog clana, prava i obaveze iz radnog odnosa, miruju.

#### **Clan 62.**

Za vrijeme korištenja porodajnog odsustva, kao i odsustva iz clana 59. ovog zakona, zaposlenik ima pravo na naknadu place, u skladu sa zakonom.

Za vrijeme rada sa polovinom punog radnog vremena iz cl. 57. i 58. ovog zakona, zaposlenik ima za polovinu punog radnog vremena za koje ne radi, pravo na naknadu place, u skladu sa zakonom.

#### **Clan 63.**

Jedan od roditelja djeteta sa tezim smetnjama u razvoju (teze hendikepiranog djeteta) ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena, u slucaju da se radi o samohranom roditelju ili da su oba roditelja zaposlena, pod uvjetom da dijete nije smjesteno u ustanovu socijalno - zdravstvenog zbrinjavanja, na osnovu nalaza nadlezne zdravstvene ustanove. Roditelju, koji koristi pravo iz stava 1. ovog clana, pripada pravo na naknadu place, u skladu sa zakonom. Roditelju koji koristi pravo iz stava 1. ovog clana, ne moze se narediti da radi nocu, prekovremeno i ne moze mu se promijeniti mjesto rada, ako za to nije dao svoj pismeni pristanak. 3. Zastita zaposlenika privremeno ili trajno nesposobnog za rad

#### **Clan 64.**

Zaposleniku koji je pretrpio povredu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, za vrijeme dok je privremeno nesposoban za rad, poslodavac ne moze otkazati ugovor o radu. U slucajevima i za vrijeme iz stava 1. ovog clana, poslodavac ne moze zaposleniku otkazati ugovor o radu koji je zaključen u skladu sa ovim zakonom i na određeno vrijeme.

#### **Clan 65.**

Povredu na radu, bolest ili profesionalna bolest ne mogu stetno utjecati na ostvarivanje prava zaposlenika iz radnog odnosa.

Zaposlenik koji je privremeno bio nesposoban za rad zbog povrede ili povrede na radu, bolesti ili profesionalne bolesti, a za koga nakon liječenja i oporavka nadlezna zdravstvena ustanova ili ovlasteni liječnik utvrdi da je sposoban za rad, ima pravo da se vrati na poslove na kojima je radio prije nastupanja privremene nesposobnosti za rad ili na druge odgovarajuće poslove. Zaposlenik je dužan, u roku od tri dana od dana nastupanja nesposobnosti za rad, obavijestiti poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad.

#### **Clan 66.**

Ako nadlezna zdravstvena ustanova ocijeni da kod zaposlenika postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, poslodavac mu je dužan u pismenoj formi ponuditi druge poslove za koje je zaposlenik sposoban. Zaposlenik, koji je pretrpio povredu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, ima prednost pri strucnom obrazovanju, osposobljavanju i usavršavanju koje organizira poslodavac.

#### **Clan 67.**

Poslodavac može, samo uz prethodnu saglasnost vijeca zaposlenika, otkazati ugovor o radu zaposleniku kod kojega postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti.

## VII - PLACE I NAKNADE PLACA

### 1. Place

#### **Clan 68.**

Place zaposlenika utvrđuju se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

#### **Clan 69.**

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu utvrđuje se najniža plata, te uvjeti i način njenog usklađivanja. Poslodavac kojeg obavezuje kolektivni ugovor ili pravilnik o radu, ne može zaposleniku obračunati i isplatiti platu manju od plate utvrđene kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

#### **Clan 70.**

Kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu određuju se periodi isplate plate, koji ne mogu biti duži od 30 dana.  
Prilikom isplate plate poslodavac je dužan zaposleniku uručiti pismeni obračun plate.  
Pojedinačne isplate plate nisu javne.

#### **Clan 71.**

Zaposlenik ima pravo na povećanu platu za otežane uvjete rada, prekovremeni rad i noćni rad, te za rad nedjeljom i praznikom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

### 2. Naknada plate

#### **Clan 72.**

Zaposlenik ima pravo na naknadu plate za period u kojem ne radi zbog opravdanih slučajeva predviđenih zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu (godisnji odmor, privremena nesposobnost za rad, porođajno odsustvo, plaćeno odsustvo i sl.).  
Period iz stava 1. ovog člana za koji se naknada isplaćuje na teret poslodavca, utvrđuje se zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.  
Zaposlenik ima pravo na naknadu plate za vrijeme prekida rada do kojeg je došlo zbog okolnosti za koje zaposlenik nije kriv (viša sila, privremeni zastoji u proizvodnji i sl.), u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.  
Zaposlenik koji odbije da radi, jer nisu provedene propisane mjere zaštite na radu, ima pravo na naknadu plate u visini kao da je radio, za vrijeme dok se ne provedu propisane mjere zaštite na

radu, ako za to vrijeme nije raspoređen na druge odgovarajuće poslove.

3. Zastita place i naknade place

#### **Clan 73.**

Poslodavac ne može, bez saglasnosti zaposlenika, svoje potraživanje prema njemu naplatiti uskracivanjem isplate place ili nekog njenog dijela, odnosno uskracivanjem isplate naknade place ili dijela naknade place.

#### **Clan 74.**

Najviše polovica place ili naknade place zaposlenika može se prisilno obustaviti radi ispunjenja obaveze zakonskog izdržavanja, a za ostale obaveze može se prisilno obustaviti najviše jedna trećina place zaposlenika.

### **VIII - IZUMI I TEHNICKA UNAPREDENJA ZAPOSLENIKA**

#### **Clan 75.**

Zaposlenik je dužan da obavijesti poslodavca o izumu odnosno tehničkom unapređenju kojeg je ostvario na radu ili u vezi sa radom.

Izumi odnosno tehnička unapređenja u smislu stava 1. ovog člana, su izumi odnosno tehnička unapređenja, određena zakonom.

Podatke o izumu odnosno tehničkom unapređenju zaposlenik je dužan da čuva kao poslovnu tajnu koju ne može saopćiti trećem licu bez odobrenja poslodavca. Poslodavac ima pravo precega otkupa izuma, odnosno tehničkog unapređenja iz stava 1. ovog člana, pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana obavještenja iz stava 1. ovog člana, izjasni o ponudi zaposlenika.

#### **Clan 76.**

O svojem izumu koji nije ostvaren na radu ili u vezi sa radom, zaposlenik je dužan da obavijesti poslodavca, ako je izum u vezi sa djelatnošću poslodavca, te da mu pismeno ponudi ustupanje prava u vezi sa tim izumom. Poslodavac je dužan da se u roku od mjesec dana od dana obavještenja iz stava 1. ovog člana, izjasni o ponudi zaposlenika.

Na ustupanje prava na izum iz stava 1. ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe obligacionog prava.

### **IX - ZABRANA TAKMICENJA ZAPOSLENIKA SA POSLODAVCEM**

#### **Clan 77.**

Zaposlenik ne može, bez odobrenja poslodavca, za svoj ili tuđi račun sklapati poslove iz djelatnosti koju obavlja poslodavac.

#### **Clan 78.**

Poslodavac i zaposlenik mogu ugovoriti da se određeno vrijeme, nakon prestanka ugovora o radu, a najduže dvije godine od dana prestanka tog ugovora, zaposlenik ne može zaposliti kod drugog lica koji je u trzisnoj utakmici sa poslodavcem i da ne može za svoj ili za račun trećeg lica, sklapati poslove kojima se takmici sa poslodavcem.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može biti sastavni dio ugovora o radu.

#### **Član 79.**

Ugovorena zabrana takmicenja obavezuje zaposlenika samo ako je ugovorom poslodavac preuzeo obavezu da će zaposleniku za vrijeme trajanja zabrane isplacivati naknadu najmanje u iznosu polovine prosječne plaće isplacene zaposleniku u periodu od tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu.

Naknadu iz stava 1. ovog člana poslodavac je dužan isplatiti zaposleniku krajem svakog kalendarskog mjeseca.

Visina naknade iz stava 1. ovog člana uskladuje se na način i pod uvjetima utvrđenim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

#### **Član 80.**

Uvjeti i način prestanka zabrane takmicenja uređuju se ugovorom između poslodavca i zaposlenika.

### **X - NAKNADA STETE**

#### **Član 81.**

Zaposlenik koji na radu ili u vezi sa radom namjerno ili zbog krajnje nepaznje prouzrokuje stetu poslodavcu, dužan je stetu naknaditi.

Ako stetu prouzrokuje više zaposlenika, svaki zaposlenik odgovara za dio stete koju je prouzrokovao.

Ako se za svakog zaposlenika ne može utvrditi dio stete koju je on prouzrokovao, smatra se da su svi zaposlenici podjednako odgovorni i stetu naknaduju u jednakim dijelovima. Ako je više zaposlenika prouzrokovalo stetu krivičnim djelom sa umisljajem, za stetu odgovaraju solidarno.

#### **Član 82.**

Ako se naknada stete ne može utvrditi u tačnom iznosu ili bi utvrđivanje njenog iznosa prouzrokovalo nesrazmjerne troškove, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu može se predvidjeti da se visina naknade stete utvrđuje u pausalnom iznosu, kao i način utvrđivanja pausalnog iznosa i organ koji tu visinu utvrđuje i druga pitanja u vezi sa ovom naknadom.

Ako je prouzrokovana steta mnogo veća od utvrđenog pausalnog iznosa naknade stete, poslodavac može zahtijevati naknadu u visini stvarno prouzrokovane stete.

#### **Član 83.**

Zaposlenik koji na radu ili u vezi sa radom namjerno ili zbog krajnje nepaznje prouzrokuje stetu trecem licu, a stetu je naknadio poslodavac, duzan je poslodavcu naknaditi iznos naknade isplacene trecem licu.

#### **Clan 84.**

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu utvrduju se uvjeti i nacin smanjenja ili oslobadanja zaposlenika od obaveze naknade stete.

#### **Clan 85.**

Ako zaposlenik pretrpi stetu na radu ili u vezi sa radom, poslodavac je duzan zaposleniku naknaditi stetu po opcim propisima obligacionog prava.

### **XI - PRESTANAK UGOVORA O RADU**

#### **1. Nacin prestanka ugovora o radu**

#### **Clan 86.**

Ugovor o radu prestaje:

1. smrću zaposlenika;
  2. sporazumom poslodavca i zaposlenika;
  3. kad zaposlenik navrši 65 godina zivota i 20 godina staza osiguranja, ako se poslodavac i zaposlenik drugacije ne dogovore;
  4. danom dostavljanja pravosnaznog rjesenja o utvrdivanju gubitka radne sposobnosti ;
  5. otkazom poslodavca odnosno zaposlenika;
  6. istekom vremena na koje je sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme;
  7. ako zaposlenik bude osuđen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju dužem od tri mjeseca - danom stupanja na izdržavanje kazne;
  8. ako zaposleniku bude izrečena mjera bezbjednosti, vaspitna ili zastitna mjera u trajanju dužem od tri mjeseca - pocetkom primjene te mjere;
  9. odlukom nadležnog suda koja ima za posljedicu prestanak radnog odnosa.
2. Otkaz ugovora o radu

#### **Clan 87.**

Poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani otkazni rok, u slučaju prestanka potrebe za obavljanjem određenog posla zbog ekonomskih, tehnickih ili organizacijskih razloga, iz clana 98. ovog zakona, kao i u slučaju kada zaposlenik nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze iz radnog odnosa zbog gubitka radne sposobnosti za obavljanje tih poslova.

Otkaz zbog gubitka radne sposobnosti iz stava 1. ovog clana, moguć je samo ako poslodavac ne može zaposliti zaposlenika na druge poslove ili ga ne može obrazovati, odnosno osposobiti za rad na drugim poslovima.

#### **Clan 88.**

Poslodavac odnosno zaposlenik može otkazati ugovor o radu, bez obaveze postivanja propisanog otkaznog roka, kada, zbog kršenja obaveza iz radnog odnosa ili zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o radu, nastavak radnog odnosa nije moguć.

Prije otkazivanja ugovora o radu iz stava 1. ovog člana, poslodavac može zaposlenika pismeno upozoriti na obaveze iz radnog odnosa i ukazati mu na mogućnost otkaza za slučaj nastavka kršenja tih obaveza.

#### **Član 89.**

Ugovor o radu, u slučaju iz člana 88. stav 1. ovog zakona, može se otkazati u roku od 15 dana od dana saznanja za činjenicu zbog koje se daje otkaz.

Ugovorna strana, koja u slučaju iz člana 88. stava 1. ovog zakona, otkaze ugovor o radu, ima pravo od strane koja je kriva za otkaz da traži naknadu štete koja je nastala neizvršavanjem preuzetih obaveza iz ugovora o radu.

#### **Član 90.**

Ako poslodavac otkazuje ugovor o radu zbog ponašanja ili rada zaposlenika, obavezan je omogućiti zaposleniku da iznese svoju odbranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

#### **Član 91.**

Ako zaposlenik odnosno poslodavac otkazuje ugovor o radu iz razloga navedenih u članu 88. stav 1. ovog zakona, obavezan je da dokazuje postojanje opravdanog razloga za otkaz.

#### **Član 92.**

Ako poslodavac namjerava da otkaze ugovor o radu, u smislu ovog zakona, obavezan je da o tome pribavi mišljenje vijeća zaposlenika.

Ako poslodavac nije pribavio mišljenje vijeća zaposlenika, odluka o otkazu ugovora o radu je ništavna.

#### **Član 93.**

Poslodavac, samo uz prethodnu saglasnost sindikata, može otkazati ugovor o radu sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti.  
3. Forma i trajanje otkaznog roka

#### **Član 94.**

Otkaz se daje u pismenoj formi. Poslodavac je obavezan, u pismenoj formi, obrazložiti otkaz zaposleniku. Otkaz se dostavlja zaposleniku, odnosno poslodavcu kojem se otkazuje.

#### **Član 95.**

Otkazni rok ne može biti kraći od 15 dana niti duži od šest mjeseci, s tim da se konkretna dužina otkaznog roka uređuje kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. Otkazni rok počinje da teče od dana uručivanja otkaza zaposleniku odnosno poslodavcu.

#### **Član 96.**

Ako zaposlenik, na zahtjev poslodavca, prestane sa radom prije isteka propisanog otkaznog roka, poslodavac je obavezan da mu isplati naknadu plaće i prizna sva ostala prava kao da je radio do isteka otkaznog roka. Ako sud utvrdi da je otkaz poslodavca nezakonit, poslodavac će vratiti zaposlenika na rad i isplatiti naknadu plaće u visini plaće koju bi zaposlenik ostvario da je radio. Zaposlenik koji osporava dati otkaz, može tražiti da sud donese privremenu mjeru o njegovom vraćanju na rad, do okončanja sudskog spora.

4. Otkaz s ponudom izmjenjenog ugovora o radu

#### **Član 97.**

Odredbe ovog zakona koje se odnose na otkaz, primjenjuju se i u slučaju kada poslodavac otkaze ugovor i istovremeno ponudi zaposleniku zaključivanje ugovora o radu pod izmjenjenim uvjetima. Ako zaposlenik prihvati ponudu poslodavca iz stava 1. ovog člana, zadržava pravo da pred nadležnim sudom osporava dopusteno takve izmjene ugovora.

5. Program zbrinjavanja viska zaposlenika

#### **Član 98.**

Poslodavac koji zapošljava više od 15 zaposlenika, a koji u periodu od šest mjeseci ima namjeru da zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga otkaze ugovor o radu najmanje petorici zaposlenika, dužan je izraditi program zbrinjavanja viska zaposlenika.

#### **Član 99.**

Program iz člana 98. ovog zakona sadrži, naročito:

- razloge nastanka viska zaposlenika,
- broj i kategoriju zaposlenika koji će se pojaviti kao visak,
- mogućnost promjene u tehnologiji i organizaciji rada u cilju zbrinjavanja viska zaposlenika,
- mogućnost zapošljavanja zaposlenika na druge poslove,
- mogućnost pronalazjenja zaposlenika kod drugog poslodavca,
- mogućnost prekvalifikacije ili dokvalifikacije zaposlenika,
- mogućnost skraćivanja radnog vremena.

Program iz stava 1. ovog člana poslodavac je obavezan dostaviti na konsultiranje vijeću zaposlenika i obavezan je izjasniti se vijeću zaposlenika o njegovim misljenjima i prijedlozima. Ako kod poslodavca nije formirano vijeće zaposlenika, o programu iz stava 1. ovog člana poslodavac se konsultira sa sindikatom i obavezan je da se izjasni o misljenjima i prijedlozima sindikata.

Ako programom iz stava 1. ovog člana nije moguće zaposlenicima osigurati zaposlenje, može im se otkazati ugovor o radu.

U slučaju otkaza iz stava 4. ovog člana, poslodavac ne može u roku od dvije godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz stava 4. ovog

clana, ako je to lice nezaposleno.

## 6. Otpremnina

### **Clan 100.**

Zaposlenik koji je sa poslodavcem zakljucio ugovor o radu na neodredeno vrijeme, a kojem poslodavac otkazuje ugovor o radu nakon najmanje dvije godine neprekidnog rada, osim ako se ugovor otkazuje zbog kršenja obaveze iz radnog odnosa ili zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o radu od strane zaposlenika, ima pravo na otpremninu u iznosu koji se određuje u zavisnosti od duzine prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa sa tim poslodavcem. Otpremnina iz stava 1. ovog clana utvrđuje se kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, s tim da se ne može utvrditi u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca.

Izuzetno, umjesto otpremnine iz stava 2. ovog clana, poslodavac i zaposlenik mogu se dogovoriti i o drugom vidu naknade.

Nacin, uvjeti i rokovi isplate otpremnine iz st. 2. i 3. ovog clana, utvrđuju se pismenim ugovorom između zaposlenika i poslodavca.

## XII - OSTVARIVANJE PRAVA I OBAVEZA IZ RADNOG ODNOSA

### 1. Odlucivanje o pravima i obavezama iz radnog odnosa

#### **Clan 101.**

O pravima i obavezama zaposlenika iz radnog odnosa odlucuje, u skladu sa ovim zakonom, kolektivnim ugovorom i drugim propisima, poslodavac ili drugo ovlasteno lice određeno statutom ili aktom o osnivanju.

Ako je poslodavac fizicko lice može pismenom punomoci ovlastiti drugo poslovno sposobno punoljetno lice da ga zastupa u ostvarivanju prava i obaveza iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom.

#### **Clan 102.**

U ostvarivanju pojedinačnih prava iz radnog odnosa zaposlenik može zahtijevati ostvarivanje tih prava kod poslodavca, pred nadležnim sudom i drugim organima, u skladu sa ovim zakonom.

### 2. Zastita prava iz radnog odnosa

#### **Clan 103.**

Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa, može u roku od 15 dana od dana dostave odluke kojom je povrijedeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarivanje tog prava.

Ako poslodavac u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva zaposlenika iz stava 1. ovog clana ne udovolji tom zahtjevu, zaposlenik može u daljem roku od 15 dana traziti zastitu povrijedenog prava pred nadležnim sudom.

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, u skladu sa zakonom, može se predvidjeti postupak mirnog rješavanja radnog spora, u kom slučaju rok od 15 dana za podnošenje zahtjeva sudu, teče od dana okončanja tog postupka.

Propust zaposlenika da zahtijeva naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa u rokovima iz st. 1.do 3. ovog člana, nema za posljedicu gubitak prava na to potraživanje.

#### **Član 104.**

Rješavanje nastalog radnog spora stranke u sporu mogu sporazumno povjeriti arbitrazi. Kolektivnim ugovorom odnosno sporazumom uređuje se sastav, postupak i druga pitanja značajna za rad arbitraze.

#### **Član 105.**

U slučaju promjene poslodavca ili njegovog pravnog položaja (npr. zbog nasljeđivanja, prodaje, spajanja, pripajanja, podjele, promjene oblika društva i dr. ), ugovori o radu prenose se na novog poslodavca, u skladu sa kolektivnim ugovorom.

#### **Član 106.**

Apsolutna zastara potraživanja iz radnog odnosa nastupa za tri godine od dana nastanka potraživanja, ako zakonom nije drugacije određeno.

### **XIII - PRAVILNIK O RADU**

#### **Član 107.**

Poslodavac koji zapošljava više od 15 zaposlenika donosi i objavljuje pravilnik o radu, kojim se uređuju plaće, organizacija rada i druga pitanja značajna za zaposlenika i poslodavca, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

O donošenju pravilnika o radu poslodavac se obavezno konsultira sa vijećem zaposlenika odnosno sindikatom.

Pravilnik iz stava 1. ovog člana objavljuje se na oglasnoj tabli poslodavca, a stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Vijeće zaposlenika odnosno sindikalni povjerenik može od nadležnog suda zatražiti da nezakonit pravilnik o radu ili neke njegove odredbe oglasi nevazecim.

### **XIV - SUDJELOVANJE ZAPOSLENIKA U ODLUCIVANJU - VIJEĆE ZAPOSLENIKA**

#### **Član 108.**

Zaposlenici kod poslodavca koji redovno zapošljava najmanje 15 zaposlenika, imaju pravo da formiraju vijeće zaposlenika, koje će ih zastupati kod poslodavca u zaštiti njihovih prava i interesa.

Ako kod poslodavca nije formirano vijeće zaposlenika, sindikat ima obaveze i ovlastenja koja se odnose na ovlastenja vijeća zaposlenika, u skladu sa zakonom.

#### **Clan 109.**

Vijeće zaposlenika formira se na zahtijev najmanje 20 % zaposlenika ili sindikata.

#### **Clan 110.**

Nacin i postupak formiranja vijeća zaposlenika, kao i druga pitanja vezana za rad i djelovanje vijeća zaposlenika, ureduju se zakonom.

### **XV - KOLEKTIVNI UGOVORI**

#### **Clan 111.**

Kolektivni ugovor može se zaključiti za teritoriju Federacije, za područje jednog ili više kantona, određenu djelatnost, jednog ili više poslodavaca.

#### **Clan 112.**

Na strani zaposlenika kod zaključivanja kolektivnog ugovora može biti sindikat ili više sindikata, a na strani poslodavca može biti poslodavac, više poslodavaca ili udruženje poslodavaca.

Ako je u pregovaranju i zaključivanju kolektivnog ugovora zastupljeno više sindikata odnosno više poslodavaca, o zaključivanju kolektivnog ugovora mogu pregovarati samo oni sindikati odnosno poslodavci koji imaju punomoc od svakog pojedinacnog sindikata odnosno poslodavca, u skladu sa njihovim statutom.

Do formiranja udruženja poslodavaca na strani poslodavca kod zaključivanja kolektivnog ugovora iz člana 111. ovog zakona, može biti Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije), odnosno vlada kantona.

#### **Clan 113.**

Kolektivni ugovor može se zaključiti na neodređeno ili određeno vrijeme.

Kolektivni ugovor zaključuje se u pismenoj formi.

Ako kolektivnim ugovorom nije drugacije određeno, nakon isteka roka na koji je zaključen, kolektivni ugovor primjenjivace se do zaključivanja novog kolektivnog ugovora.

#### **Clan 114.**

Kolektivnim ugovorom ureduju se prava i obaveze strana koje su ga zaključile, te prava i obaveze iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Kolektivnim ugovorom ureduju se i pravila o postupku kolektivnog pregovaranja, sastav i nacin postupanja tijela ovlastenih za mirno rjesavanje kolektivnih radnih sporova.

#### **Clan 115.**

Kolektivni ugovor je obavezan za strane koje su ga zaključile, kao i za strane koje su mu naknadno pristupile.

#### **Clan 116.**

Ako postoji interes Federacije, federalni ministar može proširiti primjenu kolektivnog ugovora i na druga pravna lica za koja se ocjeni da je to potrebno, a koja nisu učestvovala u njegovom zaključivanju ili mu nisu naknadno pristupila.

Prije donošenja odluke o proširenju važnosti kolektivnog ugovora, federalni ministar je obavezan zatražiti mišljenje sindikata, poslodavca ili više poslodavaca odnosno udruženja poslodavaca, na koje se kolektivni ugovor proširuje.

Odluka o proširenju važnosti kolektivnog ugovora može se opozvati na način utvrđen za njezino donošenje.

Odluka o proširenju važnosti kolektivnog ugovora objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

#### **Clan 117.**

Na izmjene i dopune kolektivnih ugovora primjenjuju se odredbe ovog zakona koje vaze i za njihovo donošenje.

#### **Clan 118.**

Zaključen kolektivni ugovor, te njegove izmjene i dopune, za teritoriju Federacije ili područje dva ili više kantona dostavljaju se federalnom ministarstvu nadležnom za rad (u daljem tekstu: federalno ministarstvo), a svi ostali kolektivni ugovori dostavljaju se nadležnom organu kantona. Postupak dostave kolektivnih ugovora iz stava 1. ovog člana federalnom ministarstvu odnosno nadležnom organu kantona, pravilnikom će propisati federalni ministar, odnosno nadležni kantonalni ministar.

#### **Clan 119.**

Kolektivni ugovor, zaključen za teritoriju Federacije, objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH", a za područje jednog ili više kantona u službenom glasilu kantona.

#### **Clan 120.**

Kolektivni ugovor može se otkazati na način i pod uvjetima predviđenim tim kolektivnim ugovorom.

Otkaz kolektivnog ugovora obavezno se dostavlja svim ugovornim stranama.

#### **Clan 121.**

Strane kolektivnog ugovora mogu pred nadležnim sudom zahtijevati zaštitu prava iz kolektivnog ugovora.

### **XVI - MIRNO RJESAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA**

#### **1. Mirenje**

#### **Clan 122.**

U slucaju spora o zakljucivanju, primjeni, izmjeni ili dopuni odnosno otkazivanju kolektivnog ugovora ili drugog slicnog spora vezanog za kolektivni ugovor (kolektivni radni spor), ako strane nisu dogovorile nacin mirnog rjesavanja spora, sprovodi se postupak mirenja, u skladu sa ovim zakonom.

Mirenje iz stava 1. ovog clana provodi mirovno vijece.

#### **Clan 123.**

Mirovno vijece moze biti formirano za teritoriju Federacije, odnosno za podrucje kantona. Mirovno vijece za teritoriju Federacije sastoji se od tri clana, i to: predstavnika poslodavaca, sindikata i predstavnika kojeg izaberu strane u sporu sa liste koju utvrduje federalni ministar, a formira se za period od dvije godine.

Mirovno vijece iz stava 2. ovog clana donosi pravila o postupku pred tim vijećem.

Administrativne poslove za mirovno vijece formirano za teritoriju Federacije, vrši federalno ministarstvo.

Troskove za clana mirovnog vijeca sa liste koju utvrduje federalni ministar, snosi federalno ministarstvo.

#### **Clan 124.**

Formiranje mirovnog vijeca za podrucje kantona, njegov sastav, nacin rada i druga pitanja koja se odnose na rad tog mirovnog vijeca, ureduju se propisom kantona.

#### **Clan 125.**

Strane u sporu mogu prihvatiti ili odbiti prijedlog mirovnog vijeca, a ako ga prihvate, prijedlog ima pravnu snagu i dejstvo kolektivnog ugovora.

O ishodu i rezultatima mirenja strane u sporu obavjestavaju u roku od tri dana od dana zavrsetka mirenja federalno ministarstvo, odnosno nadležni organ kantona, u skladu sa propisom kantona.

2. Arbitraza

#### **Clan 126.**

Strane u sporu mogu rjesavanje kolektivnog radnog spora sporazumno povjeriti arbitrazi.

Imenovanje arbitara i arbitraznog vijeca i druga pitanja u vezi sa arbitraznim postupkom ureduju se kolektivnim ugovorom ili sporazumom strana.

#### **Clan 127.**

Arbitraza temelji svoju odluku na zakonu, drugom propisu, kolektivnom ugovoru i na pravici.

Arbitrazna odluka mora biti obrazlozena, osim ako strane u sporu ne odluče drugacije.

Protiv arbitrazne odluke žalba nije dopustena.

Arbitrazna odluka ima pravnu snagu i dejstvo kolektivnog ugovora.

## XVII - STRAJK

### **Clan 128.**

Sindikata ima pravo pozvati na strajk i provesti ga sa svrhom zastite i ostvarivanja ekonomskih i socijalnih prava i interesa svojih clanova.

Strajk se moze organizirati samo u skladu sa Zakonom o strajku, pravilima sindikata o strajku i kolektivnim ugovorom.

Strajk ne moze zapoceti prije okoncanja postupka mirenja predvidenog ovim zakonom, odnosno prije provodenja drugog postupka mirnog rjesavanja spora o kojem su se strane sporazumjele.

### **Clan 129.**

Zaposlenik ne moze biti stavljen u nepovoljniji polozej od drugih zaposlenika zbog organiziranja ili sudjelovanja u strajku, u smislu clana 128. stav 2. ovog zakona.

Zaposlenik ne moze biti ni na koji nacin prisiljavan da sudjeluje u strajku.

Ako se zaposlenik ponasa suprotno clanu 128. stav 2. ovog zakona ili ako za vrijeme strajka namjerno nanese stetnu poslodavcu, moze mu se dati otkaz, u skladu sa zakonom.

## XVIII - EKONOMSKO - SOCIJALNO VIJECE

### **Clan 130.**

U cilju ostvarivanja i uskladivanja ekonomske i socijalne politike, odnosno interesa zaposlenika i poslodavaca, te podsticanja zakljucivanja i primjene kolektivnih ugovora i njihovog uskladivanja sa mjerama ekonomske i socijalne politike, moze se formirati ekonomsko - socijalno vijece.

Ekonomsko - socijalno vijece moze se formirati za teritoriju Federacije odnosno podruccje kantona.

Ekonomsko - socijalno vijece temelji se na trostranoj saradnji Vlade Federacije, odnosno vlade kantona, sindikata i poslodavaca.

Ekonomsko - socijalno vijece iz stava 2. ovog clana osniva se sporazumom zainteresiranih strana kojim se ureduje sastav, ovlastenja i druga pitanja od znacaja za rad ovog vijeća.

Ekonomsko - socijalno vijece iz stava 2. ovog clana donosi poslovnik o radu, kojim ce urediti nacin donosenja odluka iz svog djelokruga rada.

## XIX - NADZOR NAD PRIMJENOM PROPISA O RADU

### **Clan 131.**

Nadzor nad primjenom ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa, obavlja federalni, odnosno kantonalni inspektor rada.

Ako se radi o preduzeću ili ustanovi od interesa za Federaciju, nadzor iz stava 1. ovog clana obavlja federalni inspektor rada, u skladu sa zakonom.

### **Clan 132.**

U provođenju nadzora inspektor rada ima ovlastenja utvrđena zakonom i na osnovu zakona donesenih propisa.

Zaposlenik, sindikat, poslodavac i vijeće zaposlenika mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspekcijskog nadzora.

## XX - POSEBNE ODREDBE

### 1. Radna knjizica

#### **Clan 133.**

Zaposlenik ima radnu knjizicu.

Radna knjizica je javna isprava.

Radnu knjizicu izdaje općinski organ uprave nadležan za poslove rada.

Federalni ministar donijet će propis o radnoj knjizici, kojim će se urediti: sadržaj, postupak izdavanja, način upisivanja podataka, postupak zamjene i izdavanja novih radnih knjizica, način vođenja registra izdatih radnih knjizica, oblik i način izrade, kao i druga pitanja predviđena propisom o radnoj knjizici.

#### **Clan 134.**

Na dan kada počne da radi, zaposlenik predaje radnu knjizicu poslodavcu, o čemu poslodavac izdaje zaposleniku pismenu potvrdu.

Na dan prestanka ugovora o radu, poslodavac je dužan vratiti zaposleniku radnu knjizicu, a zaposlenik vraća poslodavcu potvrdu iz stava 1. ovog člana.

Vraćanje radne knjizice iz stava 2. ovog člana ne može se uvjetovati potraživanjem koje poslodavac eventualno ima prema zaposleniku.

#### **Clan 135.**

Pored radne knjizice iz člana 134. stav 2. ovog zakona, poslodavac je dužan zaposleniku vratiti i druge dokumente i na njegov zahtjev izdati potvrdu o poslovima koje je obavljao i trajanju radnog odnosa.

U potvrdi iz stava 1. ovoga člana ne mogu se unositi podaci koji bi zaposleniku otežavali zaključivanje novog ugovora o radu.

### 2. Privremeni i povremeni poslovi

#### **Clan 136.**

Za obavljanje privremenih i povremenih poslova može se zaključiti ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova, pod uvjetima:

1. da su privremeni i povremeni poslovi utvrđeni u kolektivnom ugovoru ili u pravilniku o radu,
2. da privremeni i povremeni poslovi ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu na određeno ili neodređeno vrijeme, sa punim ili nepunim radnim vremenom i da ne traju duže od 60 dana u toku kalendarske godine.

Licu koje obavlja privremene i povremene poslove osigurava se odmor u toku rada pod istim

uvjetima kao i za zaposlenike u radnom odnosu i druga prava, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju .

#### **Clan 137.**

Za obavljanje poslova iz clana 136. ovog zakona zakljucuje se ugovor u pismenoj formi. Ugovor iz stava 1. ovog clana sadrzi: vrstu, nacin, rok izvršenja poslova i iznos naknade za izvršeni posao.

3. Utjecaj vojne službe na radni odnos

#### **Clan 138.**

Zaposleniku za vrijeme sluzenja vojnog roka i sluzenja u rezervnom sastavu (u daljem tekstu: vojna služba) prava i obaveze iz radnog odnosa miruju.

Zaposlenik koji nakon završetka vojne službe zeli da nastavi rad kod istog poslodavca, duzan ga je o tome obavijestiti u roku od 30 dana od dana prestanka vojne službe, a poslodavac je duzan primiti zaposlenika na rad u roku od 30 dana od dana obavijesti zaposlenika.

Zaposlenika, koji je obavijestio poslodavca u smislu stava 2. ovog clana, poslodavac je duzan rasporediti na poslove na kojima je radio prije stupanja u vojnu službu ili na druge odgovarajuće poslove, osim ako je prestala potreba za obavljanjem tih poslova zbog ekonomskih, tehnickih ili organizacijskih razloga u smislu clana 98. ovog zakona.

Ako poslodavac ne može vratiti zaposlenika na rad, zbog prestanka potrebe za obavljanjem poslova u smislu stava 3. ovog clana, duzan mu je isplatiti otpremninu utvrđenu u clanu 100. ovog zakona, s tim da se prosjecna placa dovede na nivo place koju bi zaposlenik ostvario da je radio.

Ako zaposleniku prestane radni odnos u smislu stava 3. ovog clana, poslodavac ne može u roku od godinu dana zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen strucne spreme, osim lica iz stava 1. ovog clana.

Prava utvrđena ovim zakonom u vezi sa vojnom službom imaju i lica na službi u rezervnom sastavu policije.

4. Prava zastupnika - poslanika i funkcionera

#### **Clan 139.**

Zaposleniku izabranom, odnosno imenovanom na neku od javnih duznosti, u organe Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, organe kantona, grada i općine i zaposleniku izabranom na profesionalnu funkciju u sindikatu, prava i obaveze iz radnog odnosa, na njegov zahtjev, miruju, a najduže četiri godine od dana izbora odnosno imenovanja.

Na zaposlenika iz stava 1. ovog clana shodno se primjenjuju odredbe iz clana 138. st. 2. do 5. ovog zakona.

### **XXI - KAZNENE ODREDBE**

#### **Clan 140.**

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00, KM kaznit će se za prekršaj poslodavac - pravno lice, ako:

1. sa zaposlenikom ne zaključi ugovor o radu (član 2.),
2. lice koje traži zaposlenje, kao i lice koje zaposli stavlja u nepovoljniji položaj (član 5.),
3. zaposleniku ne uruči pismenu potvrdu u skladu sa članom 14. ovog zakona,
4. zaključi ugovor o radu na određeno vrijeme suprotno članu 20. ovog zakona,
5. zaključi ugovor o radu koji ne sadrži podatke propisane ovim zakonom (član 21.),
6. uputi zaposlenika na rad u inozemstvo, a ugovor o radu ne sadrži propisane podatke (član 22.),
7. od zaposlenika traži podatke koji nisu u neposrednoj vezi sa radnim odnosom (član 23.),
8. prikuplja, obrađuje, koristi ili dostavlja trećim licima podatke o zaposleniku, (član 24.),
9. zaključi ugovor o radu kojim je ugovoreno trajanje pripravničkog staza duže od zakonom predviđenog (član 26.),
10. ugovor o volonterskom radu ne zaključi u pismenoj formi (član 28.),
11. sklopi ugovor o radu u kojem je puno radno vrijeme ugovoreno u trajanju dužem od zakonom propisanog (član 29.),
12. od zaposlenika zahtijeva da na poslovima, na kojima se uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi od štetnih uticaja, radi duže od skraćenog radnog vremena (član 31).
13. od zaposlenika zahtijeva da radi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad) suprotno članu 32. stav 1. ovog zakona,
14. ne obavijesti inspektora rada kantona o prekovremenom radu o kojem ga je dužan obavijestiti (član 32. stav 2.)
15. ne postupi po zabrani inspektora rada kantona kojim se zabranjuje prekovremeni rad (član 32. stav 5. ),
16. maloljetnom zaposleniku naredi prekovremeni rad (član 32. stav 3.),
17. trudnici, majci sa djetetom do tri godine starosti ili samohranom roditelju sa djetetom do šest godina života, bez njegovog pismenog pristanka, naredi prekovremeni rad (član 32. stav 4.),
18. zeni zaposlenoj u industriji naredi noćni rad suprotno članu 35. ovog zakona,
19. maloljetniku naredi noćni rad (član 36.),
20. zaposleniku ne omogući korištenje odmora, u toku rada (član 37.),
21. zaposleniku ne omogući korištenje dnevnog i sedmičnog odmora (cl. 38. i 39.),
22. zaposleniku ne omogući korištenje godišnjeg odmora u najkraćem trajanju određenom ovim zakonom (član 41. stav 1.),
23. zaposleniku uskrati pravo na godišnji odmor, odnosno isplati mu naknadu umjesto korištenja godišnjeg odmora (član 45.),
24. zaposleniku ne omogući korištenje plaćenog odsustva (član 46. stav 1.),
25. rasporedi maloljetnika da radi na poslovima suprotno članu 51. stav 1. ovog zakona,
26. zaposli ženu na poslovima na kojima je ženama zabranjen rad (član 52.),
27. zbog trudnoće odbije zaposliti ženu, otkaze joj ugovor o radu, ili je suprotno odredbama ovog zakona, premjesti na druge poslove (član 53.),
28. ne omogući ženi odsustvo sa rada uz naknadu plaće (član 54. stav 2.),
29. premjesti ženu suprotno članu 54. stav 4. ovog zakona,
30. ne omogući ženi da koristi porođajno odsustvo (član 55.),
31. ocu djeteta odnosno usvojiocu ne omogući korištenje prava iz člana 55. ovog zakona (član 56.),
32. ženi odnosno ocu djeteta ne omogući da radi polovinu punog radnog vremena (član 57.),
33. jednom od roditelja odnosno usvojiocu ne omogući da koristi pravo pod uvjetima propisanim članom 58. ovog zakona,

34. onemoguci zeni da odsustvuje sa posla radi dojenja djeteta(clan 59.)
  35. jednom od roditelja djeteta sa tezim smetnjama u razvoju (teze hendikepiranog djeteta) odnosno usvojiocu onemoguci da koristi pravo iz clana 63. stav 1. ovog zakona,
  36. otkaze zaposleniku koji je pretrpio povredu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, usljed cega je privremeno nesposoban za rad (clan 64.),
  37. ne vrati zaposlenika na poslove na kojima je prije radio ili na druge odgovarajuce poslove (clan 65. stav 2.),
  38. poslodavac ne ponudi zaposleniku druge poslove (clan 66. stav 1.),
  39. poslodavac ne da prednost zaposleniku pri strucnom obrazovanju, osposobljavanju i usavrsavanju (clan 66.stav 2.),
  40. poslodavac otkaze ugovor o radu zaposleniku kod kojeg postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti suprotno clanu 67. ovog zakona,
  41. isplati placu manju od utvrđene kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu (clan 69. stav 2.),
  42. ne isplati placu u roku utvrđenom u clanu 70. stav 1. ovog zakona,
  43. poslodavac svoje potrazivanje prema zaposleniku naplati suprotno clanu 74. ovog zakona,
  44. ugovor o radu prestane suprotno clanu 87. ovog zakona,
  45. ne omoguci zaposleniku da iznese svoju odbranu (clan 90.),
  46. postupi suprotno clanu 93.ovog zakona,
  47. ne uruci otkaz zaposleniku u pismenoj formi (clan 94.),
  48. ne ispuni obaveze prema zaposleniku iz clana 96. stav 1. ovog zakona,
  49. ne izradi program zbrinjavanja viska zaposlenika u skladu sa clanom 98. ovog zakona,
  50. pri izradi programa viska zaposlenika ne konsultira vijece zaposlenika odnosno sindikat (clan 99. st. 2. i 3.),
  51. zakljuci ugovor o radu sa drugim zaposlenikom (clan 99. stav 5.),
  52. poslodavac stavi u nepovoljniji položaj zaposlenika zbog organiziranja ili sudjelovanja u strajku (clan 129. stav 1.),
  53. onemoguci ili pokusa onemoguciti federalnog odnosno kantonalnog inspektora rada u provođenju nadzora (clan 131.),
  54. odbije zaposleniku vratiti radnu knjizicu (clan 134. stav 2.),
  55. postupi suprotno odredbama cl. 136. i 137. ovog zakona,
  56. u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona ne uskladi pravilnik o radu (clan 141.),
  57. u roku od tri mjeseca iz clana 142. ovog zakona ne zakljuci sa zaposlenikom ugovor o radu,
  58. zaposli drugo lice suprotno clanu 143. stav 6. ovog zakona.
- Ako je prekršaj iz stava 1. ovog clana ucinjen prema maloljetnom zaposleniku najnizi i najvisi iznos novcane kazne uvecava se dvostruko.
- Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se poslodavac - fizicko lice novcanom kaznom od 500,00 KM do 2.500,00 KM.
- Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se i odgovorno lice kod poslodavca koji je pravno lice, novcanom kaznom od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

## XXII - PRIJELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

### **Clan 141.**

Poslodavci su dužni uskladiti pravilnike o radu sa odredbama ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

#### **Clan 142.**

Poslodavci su dužni u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona ponuditi zaposleniku zaključivanje ugovora o radu, u skladu sa ovim zakonom .

Zaposlenik, kojem poslodavac ne ponudi ugovor o radu iz stava 1. ovog clana, ostaje u radnom odnosu na neodređeno odnosno određeno vrijeme.

Ugovor iz stava 1. ovog clana ne može biti nepovoljniji od uvjeta pod kojima je radni odnos zasnovan, odnosno pod kojima su bili uređeni radni odnosi zaposlenika i poslodavca do dana zaključivanja ugovora iz stava 1. ovog clana, ako odredbama ovog zakona ta pitanja nisu drugacije uređena.

Ako zaposlenik ne prihvati ponudu poslodavca da zaključi ugovor o radu u skladu sa stavom 1. ovog clana, prestaje mu radni odnos u roku od 30 dana od dana dostave ugovora o radu na zaključivanje.

Ako zaposlenik prihvati ponudu poslodavca, a smatra da ugovor koji mu je ponudio poslodavac nije u skladu sa stavom 3. ovog clana, može pred nadležnim sudom da ospori valjanost ponude poslodavca u roku od 15 dana od dana prihvatanja ponude.

#### **Clan 143.**

Zaposlenik koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona zatekao na cekanju posla, ostat će u tom statusu najduže šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, ako poslodavac prije isteka ovog roka zaposlenika ne pozove na rad.

Zaposlenik koji se zatekao u radnom odnosu 31. decembra 1991. godine i koji se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona pismeno ili neposredno obratio poslodavcu radi uspostavljanja radno-pravnog statusa, a u ovom vremenskom razdoblju nije zasnovao radni odnos kod drugog poslodavca smatrat će se, također, zaposlenikom na cekanju posla.

Za vrijeme cekanja posla zaposlenik ima pravo na naknadu place u visini koju odredi poslodavac.

Ako zaposlenik na cekanju posla iz st.1.i 2. ovog clana ne bude pozvan na rad u roku iz stava 1. ovog clana, prestaje mu radni odnos, uz pravo na otpremninu najmanje u visini tri prosjecne place isplacene na nivou Federacije u prethodna tri mjeseca, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, do navrsenih pet godina staza osiguranja, a za svaku narednu godinu staza osiguranja, još najmanje jednu polovinu prosjecne place.

Izuzetno, umjesto otpremnine poslodavac i zaposlenik mogu se dogovoriti i o drugom vidu naknade.

Nacin, uvjeti i rokovi isplate otpremnine iz st. 4. i 5. ovog clana, utvrđuju se pismenim ugovorom između zaposlenika i poslodavca.

Ako zaposleniku prestane radni odnos u smislu stava 4. ovog clana, poslodavac ne može u roku od jedne godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen strucne spreme, osim lica iz st. 1.i 2. ovog clana, ako je to lice nezaposleno.

#### **Clan 144.**

Zaposlenici, čiji radni odnos miruje u skladu sa propisima koji su vazili do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji po ovom zakonu nemaju pravo na mirovanje radnog odnosa, imaju

pravo da se vrate na poslove koje su prije obavljali ili na druge odgovarajuće poslove u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### **Clan 145.**

Postupci ostvarivanja i zaštite prava zaposlenika, zapoceti prije stupanja na snagu ovog zakona, završit će se po odredbama propisa koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako je to za zaposlenika povoljnije.

#### **Clan 146.**

Do uređivanja placa kolektivnim ugovorom, a najduže za vrijeme od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, Vlada Federacije utvrdit će, uz prethodno konsultiranje strana u zaključivanju kolektivnog ugovora, visinu, način i uvjete usklađivanja najniže plate. Odluka o visini najniže plate iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

#### **Clan 147.**

Propisi, koji su predviđeni za sprovođenje ovog zakona, donijet će se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### **Clan 148.**

Do donosenja propisa iz člana 147. ovog zakona, primjenjivat će se propisi koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### **Clan 149.**

Nadležni organi kantona donijet će propise, u skladu sa ovim zakonom, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### **Clan 150.**

Danom stupanja na snagu ovog zakona, na teritoriji Federacije prestaje primjena propisa o radnim odnosima i placama koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije, do dana stupanja na snagu ovog zakona, osim propisa iz člana 148. ovog zakona.

#### **Clan 151.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

## **Z A K O N O I Z M J E N A M A I D O P U N A M A Z A K O N A O R A D U**

### **Clan 1.**

U Zakonu o radu ("Sluzbene novine Federacije BiH", broj 43/99) clan 3. mijenja se i glasi: "Poslodavac, u smislu ovog zakona, je fizicko ili pravno lice koje zaposleniku daje posao na osnovu ugovora o radu".

### **Clan 2.**

Clan 4. mijenja se i glasi: "Zaposlenik, u smislu ovog zakona, je fizicko lice koje je zaposleno na osnovu ugovora o radu".

### **Clan 3.**

Clan 5. mijenja se i glasi: "Lice koje trazi zaposlenje, kao i lice koje se zaposli, ne moze biti stvljeno u nepovoljniji polozej zbog rase, boje kože, pola, jezika, vjere, politickog ili drugog misljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, rođenja ili kakve druge okolnosti, članstva ili nečlanstva u politickoj stranci, članstva ili nečlanstva u sindikatu, tjelesnih i dusevnih poteskoca u pogledu angaziranja, obrazovanja, unapredjenja, uvjeta i zahtjeva rada, otkazivanja ugovora o radu ili drugih pitanja koja proisticu iz radnog odnosa. U smislu stava 1. ovog clana, ne iskljucuju se razlike:

1. koje se prave u dobroj vjeri, a zasnovane su na zahtjevima koji se odnose na odredjeni posao;
2. koje se prave u dobroj vjeri, a zasnovane su na nesposobnosti lica da obavlja poslove predvidjene za odredjeno radno mjesto ili da savlada program potrebnog stucnog usavršavanja, pod uvjetom da je poslodavac ili lice koje osigurava stucno usavršavanje ulozilo razumne napore za prilagodjavanje posla ili obuke u kojoj se nalazi takvo lice ili za osiguravanje odgovarajućeg drugog zaposlenja ili usavršavanja, ukoliko je to moguće;
3. aktivnosti koje za svoj cilj imaju poboljšanje položaja lica koja se nalazi u nepovoljnom ekonomskom, socijalnom, obrazovnom ili fizickom položaju. U slucajevima krsenja odredaba iz st. 1. i 2. ovog clana:
  1. Lice cija prava su povrijedjena moze zbog povrede prava podnijeti tuzbu nadležnom sudu;
  2. ukoliko podnosilac tuzbe podnese ocigledan dokaz diskriminacije koja je zabranjena odredbom ovog clana, tuzeni je duzan da podnese dokaz da takva razlika nije napravljena na osnovu diskriminacije;
  - 3) ukoliko utvrdi da su navodi tuzbe osnovani, sud ce naložiti, da bi se osigurala primjena odredaba ovoga clana, ukljucujuci zaposlenje, vraćanje na prethodno radno mjesto, osiguravanje ili ponovno uspostavljanje svih prava iz radnog odnosa koja proizilaze iz ugovora o radu."

### **Clan 4.**

Clan 6. brise se.

### **Clan 5.**

Clan 7. brise se.

### **Clan 6.**

Clan 8. brise se.

#### **Clan 7.**

Iza clan 10. dodaje se novi clan 10a. koji glasi: "Clan 10a. Poslodavcima ili udruzenjima poslodavaca koji djeluju u sopstveno ime ili putem nekog drugog lica, clana ili zastupnika, zabranjuje se: 1. mijesanje u uspostavljanje, funkcioniranje ili upravljanje sindikatom; 2. zagovaranje ili pružanje pomoci sindikatu sa ciljem kontroliranja takvog sindikata. Sindikatu koji djeluje u sopstveno ime ili putem bilo kojeg lica, clana ili zastupnika, zabranjeno je mijesanje u uspostavljanje, funkcioniranje ili upravljanje udruzenjem poslodavalaca."

#### **Clan 8.**

U clanu 11. na pocetku recenice dodaje se rijec "Zakonita".

#### **Clan 9.**

Clan 12. mijenja se i glasi: "Kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu ne mogu se utvrditi manja prava od prava utvrdjenih u ovom zakonu, osim ako to nije izricito predvidjeno ovim ili drugim zakonom. Kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu mogu se utvrditi povoljnija prava od prva utvrdjenih ovim zakonom, ako zakonom nije drugacije predvidjeno."

#### **Clan 10.**

Clan 13. brise se.

#### **Clan 11.**

Clan 14. brise se.

#### **Clan 12.**

Clan 15. mijenja se i glasi: "Ugovor o radu ne moze se sklopiti sa licem koje nije navrsilo 15 godina zivota. Lice izmedju 15 i 18 godina zivota (u daljem tekstu: maloljetnik) moze se zaposliti pod uvjetom da od ovlastenog lijecnika ili nadlezne zdravstvene ustanove pribavi potvrdu kojom dokazuje da ima opcu zdravstvenu sposobnost za obavljanje tih poslova".

#### **Clan 13.**

Clan 16. brise se.

#### **Clan 14.**

Clan 17. brise se.

### **Clan 15.**

U clanu 18. u stav 2. rijec "tri" zamjenjuje se rijecju "sest".

### **Clan 16.**

Clan 19. mijenja se i glasi: "Ugovor o radu zakljucuje se: 1. na neodredjeno vrijeme; 2. na odredjeno vrijeme. Ugovor o radu koji ne sadrzi podatak u pogledu trajanja smatrat ce se ugovorom o radu na neodredjeno vrijeme. Ugovor o radu na odredjeno vrijeme ne moze se sklopiti za period duzi od dvije godine. Ako zaposlenik izricito ili precutno obnovi ugovor o radu na odredjeno vrijeme sa istim poslodavcem, odnosno izricito ili precutno zakljuci s istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na odredjeno vrijeme na period duzi od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat ce se ugovorom o radu na neodredjeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drugacije odredjeno.

### **Clan 17.**

Clan 20. mijenja se i glasi: "Prekidom ugovora o radu iz clana 19. stav 4. ovoga zakona ne smatraju se prekidi nastali zbog: 1. godisnjeg odmora; 2. bolovanja; 3. porodjajskog odsusta; 4. odsustva sa rada u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu; 5. periodu izmedju otkaza ugovora o radu i dana povratka na radno mjesto na osnovu odluke suda ili drugog organa, u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu; 6. odsustva s posla uz suglasnost poslodavca; 7. vremenskog perioda od 15 dana izmedju ugovora o radu sa istim poslodavcem, osim ako kolektivnim ugovorom nije drugacije utvrđeno."

### **Clan 18.**

Clan 21. mijenja se i glasi: "Ugovor o radu zakljucuje se u pismenoj ili usmenoj formi. Ugovor o radu u pismenoj formi sadrzi, narocito, podatke o: 1. nazivu i sjedistu poslodavca; 2. imenu i prezimenu, prebivalistu odnosno boravistu zaposlenika; 3. trajanju ugovora o radu; 4. danu otpocinjanja rada; 5. mjesto rada; 6. radno mjesto na koje se zaposlenik zaposljava i kratak opis poslova; 7. duzini i rasporedu radnog vremena; 8. placi, dodacima na placu, naknadama, te periodima isplate; 9. trajanju godisnjeg odmora; 10. otkaznim rokovima kojih su se duzni pridrzavati zaposlenik i poslodavac; 11. druge podatke u vezi sa uvjetima rada utvrđenim kolektivnim ugovorom. Umjesto podataka iz stava 2. tacke 7. do 11. ovog clana, moze se u ugovoru o radu naznaciti odgovarajuci zakon, kolektivni ugovor ili pravilnik o radu, kojim su uredjena ta pitanja."

### **Clan 19.**

Iza clana 21. dodaje se novi clan 21a, koji glasi: "Clan 21a. Ako poslodavac ne zakljuci ugovor o radu sa zaposlenikom u pismenoj formi iz clana 21. ovog zakona, duzan je da zaposleniku uruci pismenu izjavu koja sadrzi podatke iz clana 21. stav 2. ovog zakona. Pismenu izjavu iz stava 1. ovog clana poslodavac je duzan uruciti zaposleniku: 1. u roku od jednog mjeseca od dana kada zaposlenik utpocne da radi kod poslodavca kada se radi o ugovoru o radu na neodredjeno

vrijeme; 2. najkasnije na dan kada zaposlenik otpocne da radi za poslodavca kada se radi o ugovoru o radu na odredjeno vrijeme. Ako poslodavac ne uruci pismenu izjavu o ugovoru o radu na odredjeno vrijeme, takav ugovor smatrat ce se ugovorom zakljucenim na neodredjeno vrijeme, ako to nije drugacije utrdjeno kolektivnim ugovorom, ili ako poslodavac dokaze da je ugovor o radu bio zakljucen na odredjeno vrijeme."

#### **Clan 20.**

Clan 22. mijenja se i glasi: "Ako se zaposlenik upucuje na rad u inozemstvo, prije odlaska zaposlenika u inozemstvo, mora se postici pismena saglasnost u pogledu slijedecih uvjeta ugovora: 1. trajanju rada u inozemstvu; 2. valuti u kojoj ce se isplacivati placa i drugim primanjima u novcu i naturi na koja zaposlenik ima prava za vrijeme boravka u inozemstvu; 3. uvjetima vracanja u zemlju."

#### **Clan 21.**

U clanu 32. iza stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi: "Zaposlenik moze dobrovoljno, na zahtjev poslodavca, raditi prekovremeno i to u trajanju od jos najvise 10 sati sedmicno." Dosadasnji st. 3., 4. i 5. postaju st. 4., 5. i 6. U stavu 6. rijeci: "i 4" zamjenjuje se rijecima: "4. i 5."

#### **Clan 22.**

U clanu 34. stav 2. mijenja se i glasi: "Ako je rad organiziran u smjenama, izmjena smjena se uredjuje kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu."

#### **Clan 23.**

Clan 35. brise se.

#### **Clan 24.**

U clanu 38. stav 2. na pocetku recenice rijec "Izuzetno" brise se.

#### **Clan 25.**

Clan 40. brise se.

#### **Clan 26.**

Clan 52. mijenja se i glasi: "Zena ne moze biti zaposlena na poslovima pod zemljom (u rudnicima), osim u slucaju ako je zaposlena na rukovodecem mjestu koje ne zahtijeva fizicki rad ili u sluzbama zdravstvene i socijalne zastite, odnosno ako zena mora provesti izvjesno vrijeme na obuci pod zemljom ili mora povremeno ulaziti u podzemni dio rudnika u cilju obavljanja zanimanja koje ne ukljucuje fizicki rad."

#### **Clan 27.**

Clan 55. mijenja se i glasi: "Za vrijeme trudnoce, porodjaja i njege djeteta, zena ima pravo na porodjajno odsustvo u trajanju od jedne godine neprekidno. Na osnovu nalaza ovlastenog lijecnika zena moze da otpocne porodjajno odsustvo 28 dana prije ocekivanog datuma porodjajaa. Zena moze koristi krace porodjajno odsustvo, ali ne krace od 42 dana poslije porodjaja."

#### **Clan 28.**

U clanu 56. rijeci: "i 3." brisu se.

#### **Clan 29.**

U clanu 62. stav 1. rijeci: "kao i odsustva iz clana 59. ovog zakona," brisu se.

#### **Clan 30.**

Clan 76. brise se.

#### **Clan 31.**

U clanu 86. stav 1. tacka 3. iza rijeci: ""staza osiguranja" dodaju se rijeci: "odnosno navrsi 40 godina staza osiguranja".

#### **Clan 32.**

Clan 87. mijenja se i glasi: "Poslodavac moze otkazati ugovor o radu zaposlenika uz propisani otkazni rok, ako: 1. je takav otkaz opravdan iz ekonomskih, tehnickih ili organizacijskih razloga, ili 2. zaposlenik nije u mogucnosti da izvrsava svoje obaveze iz radnog odnosa. Poslodavac moze otkazati ugovor o radu u slucajevima iz stava 1. ovog clana, ako se, s obzirom na velicinu, kapacitet i ekonomsko stanje poslodavca i mogucnosti zaposlenika, ne moze osnovano ocekivati od poslodavca da zaposli zaposlenika na druge poslove ili da ga obrazuje odnosno osposobi za rad na drugim poslovima."

#### **Clan 33.**

Clan 88. mijenja se i glasi: "Poslodavac moze otkazati ugovor o radu zaposleniku, bez obaveze postivanja otkaznog roka, u slucaju da je zaposlenik odgovoran za tezi prijestup, ili za tezu povredu radnih obaveza iz ugovora o radu, a koji su takve prirode da ne bi bilo osnovano ocekivati od poslodavca da nastavi radni odnos. U slucaju laksih prijestupa ili laksih povreda radnih obaveza iz ugovora o radu, ugovor o radu se ne moze otkazati bez prethodnog pismenog upozorenja zaposleniku. Pismeno upozorenje iz stava 2. ovog clana sadrzi opis prijestupa ili povrede radne obaveze za koje se zaposlenik smatra odgovornim i izjavu o namjeri da se otkaze ugovor o radu bez davanja predvidjenog otkaznog roka za slucaj da se takav prijestup ponovi. Kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu mogu se utvrditi vrste prijestupa ili povreda radnih obaveza iz st. 1. i 2. ovog clana".

#### **Clan 34.**

Iza clana 88. dodaje se novi clan 88a., koji glasi: "Clan 88a. Zaposlenik moze otkazati ugovor o radu bez davanja predvidjenog otkaznog roka, u slucaju da je poslodavac odgovoran za prijestup ili povredu obaveza iz ugovora o radu, a koji su takve prirode da ne bi bilo osnovano ocekivati od zaposlenika da nastavi radni odnos. U slucaju otkazivanja ugovora o radu iz stava 1. ovog clana zaposlenik ima sva prava u skladu sa zakonom, kao da je ugovor nezakonito otkazan od strane poslodavca."

#### **Clan 35.**

U clanu 89. stav 1. rijeci: "clana 88. stav 1." zamjenjuju se rijecima: "cl. 88. i 88a.". Stav 2. brise se.

#### **Clan 36.**

Clan 91. mijenja se i glasi: "U slucaju otkazivanja ugovora o radu u smislu clana 88. st. 1. i 2. ovog zakona, poslodavac je duzna, u slucaju spora pred nadležnim sudom, dokazati postojanje razloga za otkaz."

#### **Clan 37.**

Clan 92. brise se.

#### **Clan 38.**

U clanu 93. rijec "sindikata" zamjenjuje se rijecima: "federalnog ministarstva nadležnog za rad (u daljem tekstu: federalno ministarstvo)".

#### **Clan 39.**

Clan 95. mijenja se i glasi: "Otkazni rok ne moze biti kraci od sedam dana u slucaju da zaposlenik otkazuje ugovor o radu, ni kraci od 14 dana u slucaju da poslodavac otkazuje ugovor o radu. Otkazni rok pocinje da tece od dana urucenja otkaza zaposleniku odnosno poslodavcu. Kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu moze se utvrditi duze trajanje otkaznog roka".

#### **Clan 40.**

U clanu 96. st. 2. i 3. mijenjaju se i glase: "Ako sud utvrdi da je otkaz nezakonit moze poslodavca obavezati da: 1. vrati zaposlenika na posao, na njegov zahtjev, na poslove na kojima je radio ili druge odgovarajuce poslove i isplati mu naknadu place u visini place koju bi zaposlenik ostvario da je radio i naknadi mu stetu, ili 2. isplatiti zaposleniku: - naknadu place u visini place koju bi zaposlenik ostvario da je radio; - naknadu stete za pretrpljenu stetu; - otpremninu na koju zaposlenik ima pravo u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu; - druge naknade na koje zaposlenik ima pravo, u skladu sa zakonom,

kolektivnim ugovorom pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Zaposlenik koji osporava otkazivanje ugovora o radu može tražiti da sud donese privremenu mjeru o njegovom vraćanju na rad, do okončanja sudskog spora.

#### **Clan 41.**

Clan 98. mijenja se i glasi: "Poslodavac koji zaposljava više od 15 zaposlenika, a koji u periodu od naredna tri mjeseca ima namjeru da zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga za više od 10% zaposlenika otkaze ugovore o radu, ali najmanje peterici zaposlenika, dužan se konsultirati sa vijećem zaposlenika, a ako kod poslodavca nije formirano vijeće zaposlenika, sa sindikatom koji predstavlja najmanje 10% zaposlenika."

#### **Clan 42.**

Clan 99. mijenja se i glasi: "Obaveza konsultiranja u smislu clana 98. ovog zakona: 1. zasniva se na aktu u pismenoj formi koji je pripremio poslodavac; 2. započinje najmanje 30 dana prije davanja obavijesti o otkazu zaposlenicima na koje se odnosi. Akt u pisanoj formi iz stava 1. ovog clana dostavlja se vijeću zaposlenika ili sindikatu prije početka konsultiranja, a sadrži, naročito, slijedeće podatke: - razloge za predviđeno otkazivanje ugovora o radu; - broj i kategoriju zaposlenika za koje je ugovore predviđen otkaz; - mjere, za koje poslodavac smatra da se pomoću njih mogu izbjeći neki ili svi predviđeni otkazi (npr. raspoređivanje zaposlenika na drugo radno mjesto kod istog poslodavca, prekvalifikacija gdje je to potrebno, privremeno skraćivanje radnog vremena); - mjere za koje poslodavac smatra da bi mogle pomoći zaposlenicima da nadju zaposlenje kod drugog poslodavca; - mjere za koje poslodavac smatra da se mogu poduzeti u cilju prekvalificiranja zaposlenika radi zaposljavanja kod drugog poslodavca. Ako u periodu od jedne godine od otkazivanja ugovora o radu, u smislu clana 98. ovog zakona, poslodavac namjerava da zaposli zaposlenike sa istim kvalifikacijama i stepenom stručne spreme, prije zaposljavanja drugih lica će ponuditi zaposlenje onim zaposlenicima čiji su ugovori o radu otkazani."

#### **Clan 43.**

U clanu 100. stav 2. iza riječi: "pravilnikom o radu" dodaju se riječi: "ili ugovorom o radu".

#### **Clan 44.**

U clanu 101. stav 1. riječi: "radnog odnosa" zamjenjuju se riječima: "ugovora o radu".

#### **Clan 45.**

Clan 103. mijenja se i glasi: "Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa, može zahtijevati od poslodavca ostvarivanje tog prava. Podnošenje zahtjeva iz staa 1. ovog clana ne sprječava zaposlenika da traži zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom. Zaposlenik može podnijeti tužbu pred nadležnim sudom zbog povrede prava iz radnog odnosa u roku od jedne godine od dana dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava iz radnog odnosa. Kolektivnim ugovorom ili

pravilnikom o radu, u skladu sa zakonom, moze se predvidjeti postupak mirnog rjesavanja radnog spora, u kom slucaju rok za podnosenje zahtjeva nadleznom sudu tece od dana okoncanja ovog postupka. Ukoliko se postupak ne okonca u skladu sa stavom 4. ovog clana u razumnom roku, zaposlenik ima pravo da podnese tuzbu nadleznom sudu".

#### **Clan 46.**

U clanu 105. iza rijeci: "novog poslodavca" dodaju se rijeci: "uz saglasnost zaposlenika."

#### **Clan 47.**

U clanu 118. stavk 1. rijeci: "federalnom ministarstvu nadleznom za rad (u daljem tekstu: federalno ministarstvo) zamjenjuje se rijecima: "federalnom ministarstvu".

#### **Clan 48.**

Iza clana 139. u poglavlju XXI KAZNENE ODREDBE, dodaje se novi clan 139a., koji glasi: "Clan 139a. Novcanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit ce se za prekršaj poslodavac - pravno lice, ako: - sa zaposlenikom ne zakljuci ugovor o radu (clan 2.), - stavlja u nepovoljniji položaj lice koje se zaposli i lice koje trazi zaposlenje (clan 5.)." Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se poslodavac - fizicko lice novcanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.500,00 KM. Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznit ce se i odgovorno lice kod poslodavca koji je pravno lice novcanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM".

#### **Clan 49.**

U clanu 140. stav 1. rijeci: "10.000,00 KM" zamjenjuju se rijecima: "7.000,00 KM". Tacke 1. i 2. brisu se. Tacka 3. koja postaje tacka 1. mijenja se i glasi: "1. zaposleniku ne uruci pismenu izjavu u skladu sa clanom 21a. ovog zakona". Tacka 4. brise se. Dosadasnje tac. 5. - 12. postaju tac. 2. - 9. U dosadasnjoj tacki 13. koja postaje tacka 10. rijeci: "stav 1." zamjenjuje se rijecima: "st. 1. i 3.". Dosadasnja tacka 14. postaje tacka 11. U dosadasnjoj tacki 15. koja postaje tacka 12. u zagradi rijeci: "stav 5." zamjenjuje se rijecima: "stav 6.". Dosadasnje tac. 16. - 25. postaju tac. 13. - 22. Dosadasnja tacka 26. koja postaje tacka 23. mijenja se i glasi: "26. zaposli zenu na poslovima pod zemljom (u rudnicima) suprotno clanu 52. ovog zakona". Dosadasnje tac. 27. - 48. postaju tac. 24. - 45. Dosadasnje tac. 49. i 59. koje postaju tac. 46. i 47. mijenjaju se i glase: "49. ne konsultira se sa vijećem zaposlenika u skladu sa clankom 98. ovog zakona". "50. postupi suprotno odredbama clana 99. ovog zakona". Dosadasnje tac. 51. - 58. postaju tac. 48. - 55.

#### **Clan 50.**

U clanu 143. stav 4. mijenja se i glasi: "Ako zaposlenik na cekanju posla iz st. 1. i 2. ovog clana ne bude pozvan na rad u roku iz stava 1. ovog clana, prestaje mu radni odnos, uz pravo na otpremninu koja se utvrđuje na osnovu prosjecne mjesečne plaće isplacene na nivou Federacije, na dan stupanja na snagu ovog zakona, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku." Iza stava 4. dodaje se novi stav 5., koji glasi: "Otpremnina iz stava 4. ovog clana isplacuje se zaposleniku za ukupan staz osiguranja, a utvrđuje se tako da se prosjecna placa iz stava 4. ovog clana pomnozi

sa koeficijentom, i to za: staz osiguranja koeficijent - do 5 godina 1,33 - od 5 do 10 godina 2,00 - od 10 do 20 godina 2,66 - preko 20 godina 3,00 Dosadasnji st. 5., 6. i 7. postaju st. 6., 7. i 8.

#### **Clan 51.**

Iza clana 143. dodaje se novi cl. 143a., 143b. i 143c., koji glase: "Clan 143a. Zaposlenik koji smatra da je poslodavac povrijedio njegovo pravo koje je utvrđeno u clanu 143. st. 1. i 2. moze u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona podnijeti zalbu kantonalnoj komisiji za implementaciju clana 143. Zakona o radu (u daljem tekstu: kantonalna komisija), koju formira kantonalni ministar nadležan za poslove rada (u daljem tekstu: kantonalni ministar). O zalbama izjavljenim protiv rjesenja kantonalne komisije, rjesava Federalna komisija za imolementaciju clana 143. (u daljem tekstu: Federalna komisija), koju formira federalni ministar. U slucaju da kantonalna komisija ne izvrsava funkciju radi koje je formirana, Federalna komisija preuzet ce nadleznosti kantonalne komisije. Ako je pred nadleznim sudom pokrenut postupak koji se odnosi na prava zaposlenika iz clana 143. st. 1. i 2. ovog zakona, sud ce ustupiti zahtjev na nadlezno postupanje kantonalnoj komisiji i donijeti odluku o prekidu postupka". "Clan 143b. Clanove Federalne odnosno kantonalne komisije imenuje federalni odnosno kantonalni ministar na osnovu njihovog profesionalnog iskustva i iskazane sposobnosti za izvrsavanje ove funkcije. Clanovi komisije moraju biti nezavisni i objektivni i ne mogu se birati iz reda izabranih duznosnika, niti mogu imati bilo kakav politicki mandat. Federalno ministarstvo odnosno nadlezni organ kantona snosit ce troskove Federalne odnosno kantonalne komisije." "Clan 143c. Federalna odnosno kantonalna komisija moze: 1. saslusati zaposlenika, poslodavca i njihove predstavnike; 2. pozvati svjedoke i vjestake; 3. traziti od odgovarajucih organa vlasti i poslodavaca da dostave sve relevantne informacije: Odluke federalne odnosno kantonalne komisije su: 1. konacne i podlijezu sudskom preispitivanju u skladu sa zakonom; 2. pravno utemeljene; 3. dostavljene podnosiocu u roku od sedam dana."

#### **Clan 52.**

Ovaj zakon ne odnosi se na ugovore i isplate nastale izmedju poslodavca i zaposlenika u primjeni clana 143. Zakona o radu prije dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### **Clan 53.**

Ovaj zakon ne odnosi se na konacne odluke koje je sud donio u periodu prije stupanja na snagu ovog zakona u primjeni clana 143. Zakona o radu.

#### **Clan 54.**

Postupci ostvarivanja i zastite prava zaposlenika, zapoceti prije stupanja na snagu ovog zakona, zavrshit ce se po odredbama propisa koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije prije stupanja na snagu ovog zakona, ako je to za zaposlenika povoljnije, izuzimajuci clan 143. Zakona o radu.

#### **Clan 55.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedatelj Doma naroda Parlamenta Federacije BiH Niko Lozancic, v.r

Predsjedatelj Zastupnickog doma Parlamenta Federacije BiH .

## **Z A K O N**

### **O IZMJENAMA ZAKONA O RADU**

#### **Član 1.**

U Zakonu o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99 i 32/00) član 26. mijenja se i glasi:

"Poslodavac može zaključiti ugovor o obavljanju pripravničkog staža sa pripravnikom na onoliko vremena koliko traje pripravnički staž propisan za zanimanje na koje se odnosi. Ugovor se zaključuje u pisanoj formi.

Kopiju ugovora poslodavac dostavlja nadležnoj službi za zapošljavanje u roku od pet dana od dana njegovog zaključivanja radi evidencije i kontrole.

Pripravnikom se smatra lice sa završenom srednjom ili višom školom, odnosno fakultetom koje prvi put zasniva radni odnos u tom zanimanju, a koje je, prema Zakonu, obavezno položiti stručni ispit ili mu je za rad u zanimanju potrebno prethodno radno iskustvo.

U toku obavljanja pripravničkog staža pripravnik ima pravo na novčanu naknadu u iznosu najmanje 80% od najniže plaće. Poslodavac i pripravnik mogu se dogovoriti i o većem iznosu novčane naknade, ovisno od stručne spreme pripravnika.

Poslodavac osigurava pripravnika za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti, a zdravstveno osiguranje osigurava nadležna služba za zapošljavanje.

Pripravnik ima pravo na odmor u toku radnog dana, dnevni odmor između dva uzastopna radna dana i sedmični odmor."

#### **Član 2.**

Član 28. mijenja se i glasi:

"Ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno Zakonom ili Pravilnikom o radu, uvjet za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje završi školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje za samostalan rad, bez zasnivanja radnog odnosa (volonterski rad).

Ugovor sa volonterom zaključuje se u pisanoj formi. Kopiju ugovora poslodavac dostavlja nadležnoj službi za zapošljavanje u roku od pet dana od dana zaključenja ugovora radi evidencije i kontrole.

Volonterski rad može trajati onoliko vremena koliko je propisano trajanje osposobljavanja, prema Zakonu, za određeno zanimanje.

Trajanje volonterskog rada iz stava 3. ovog člana računa se u pripravnički staž i radno iskustvo kao uvjet za rad na određenim radnim mjestima ili za polaganje stručnog ispita.

Volonter ima pravo na zdravstveno osiguranje kako je to utvrđeno propisima za nezaposlena lica.

Radi osiguranja za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti, poslodavac plaća nadležnoj službi za zapošljavanje 35 % od najniže plaće za svakog volontera.

Volonter ima pravo na odmor u toku radnog dana, dnevni odmor između dva uzastopna radna dana i sedmični odmor."

### **Član 3.**

U članu 140. u stavu 1. tač. 6. i 7. mijenjaju se i glase:

"6. ugovor o obavljanju pripravničkog staža ne zaključi u pisanoj formi ili ne dostavi kopiju ugovora nadležnoj službi za zapošljavanje u roku od pet dana od dana zaključenja ugovora (član 26.).

7. ugovor o volonterskom radu ne zaključi u pisanoj formi ili ne dostavi kopiju ugovora nadležnoj službi za zapošljavanje u roku od pet dana od dana zaključenja ugovora (član 28.)."

### **Član 4.**

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine".

Predsjedavajući  
Doma naroda  
Parlamenta Federacije BiH  
Slavko Matić, s. r.

Predsjedavajući  
Predstavničkog doma  
Parlamenta Federacije BiH  
Muhamed Ibrahimović, s. r.